



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1735. usque ad annum 1737

Fleury, Claude

Augustæ Vindelicorum [u.a.], 1786

VD18 90119347

§. 30. Gravamina Religionis Catholicæ contra Protestantés ab
Archiepiscopo Viennensi Carolo Imperatori proposita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67868](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67868)

hujus enim singularem clementiam eo-
rum postulatis suffragaturam sperabant. Sæc. XVIII.
A. C. 1737.

§. XXX.

*Gravamina Religionis Catholicæ
contra Protestantes ab Archiepi-
scopo Viennensi proposita.*

Verum Sigismundus Cardinalis Col-
lonitschius Viennensis Archiepisco-
pus eodem tempore longe graviora Re-
ligionis Catholicæ gravamina præfer-
tim Archi - Diæcesis Viennensis adver-
sus Sectarios maximo numero accres-
centes Augustissimo Imperatori Carolo
VI. proposuit; enimvero jam anno priori
dignissimus hic Præsul desuper apud
eundem Cæsarem querebatur, aucto
tamen malo hoc item anno rursus edito
scripto satis prolixo pericula inde ena-
ta & emergenda coram tota augustissi-
ma Aula fufius exposuit hujus tenoris.

Augustissime Imperator!

„Cæsarea, Regia ac Catholica Ma-
jestas sua clementissime concedat, ut
„communem & gravissimi momenti
„causam eidem debita submissione ex-
„ponam. Agitur de Viennensi Archi-
„episcopatu, ejusque Diæcesi, cujus
„curam ad communem animarum salu-
„tem,

*Vid. supr.
pag. 298.*

Sæc. XVIII. „tem, & incolarum æternam felicitatem
A. C. 1737. „tem ante aliquot annos indignitatem
 „meam committere, Cæsareæ suæ Ma-
 „jestati gratiosissime placuit: inde vero
 „mihi utpote constituto Pastori Ecclesie
 „sacristico, sicut strictam coram Divino
 „tribunali rationem reddendi necessitas
 „accrevit, ita etiam mihi, si muetum
 „meo deessem, gravissimum ac inextinguibile
 „Divinæ justitiæ supplicium periculum
 „timeendum foret.

„Prudentiam & Sacræ Cæsareæ
 „Majestatis sagacitatem non latet. Pastoralis
 „officii onus tam in Canonicis quam profanis
 „juribus pro gravissimo haberi, hancque laboriosam
 „solicitudinem a Tridentina Synodo Angelicis
 „etiam humeris formidandam decerni.

„Jam vero inter præcipuas Pastoralis officii
 „partes maxima est, ut oves sibi commissas & pretioso
 „Christi Domini sanguine redemptas vigili oculo
 „pascat, & custodiat, ne ab infernali lupo
 „infestentur, aut omnino (quod Deus avertat)
 „manifesto animæ damno, & æternæ ruinæ exponantur,
 „prout Apostolus Doctor gentium serio inculcavit,
 „his verbis: *Attendite vobis & universo gregi, in quo vos Spiritus*

Spiritus S. posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo. Sæc. XVIII.
A. C. 1737.

„Et quemadmodum S. Gregorius epist.
„ad Patriarcham Const. pro indubitato
„habet illum Pastorem esse summopere
„reprehensibilem, qui gregi suo invigilare negligit, ita etiam silentium
„summopere nocivum esse, quando cognitis tot animarum periculis Pastor
„obmutescit, grassanti malo non obsistit,
„cunctas corruptelas, ac Ecclesie suæ
„scandala incurius dissimulat, & vel humano respectu, vel vano timore, aut
„blandiente spe malum gregi suo immittens aut contacta facie, aut clauso
„ore negligit. Ejusmodi Pastor haud
„immerito cum Isaia Propheta ingemiscere debet: *Væ mihi, quia tacui,*
„ejusmodi silentium, etsi in unius
„duntaxat animæ ruinam cedat, adeo
„jam culpabile est, ut Deus apud
„Ezech. c. 3. ejusmodi Pastori denuntiet: *Sanguinem ejus de manu tua requiram:*
„Pariter D. Paulus inter gravissimas rationes hanc ipsam horrendam
„Dei sententiam suis Hebræis velut efficacissimam rationem exposuit,
„qua eos incitaret, ut omnibus sibi præpositis Pastoribus Ecclesiasticis
„omni animi promptitudine eam præstarent obedientiam, quæ ad fidelem
„Pastoralis officii sui administrationem
„ratio-

Sæc XVIII. „rationem, & præcavenda omnia ani-
 A. C. 1737. „mæ pericula est necessaria: Ad hoc
 „igitur his utitur verbis: *Ipsi enim per-
 „vigilant, quasi rationem de animabus vo-
 „stris reddituri. Hebr. 13.*

„Si igitur Augustissime Imperator,
 „tam grave est Pastoralis officii onus,
 „si tam formidanda ratio coram Divi-
 „no Tribunali reddenda, ut nec major
 „nec gravior esse posset, tunc nemo
 „mihi utpote hujus Diœcesis constitu-
 „to Pastori perdemissas meas querelas
 „vitio vertere, aut fors irrepenes acet-
 „biores expressiones immaturo Zeload-
 „scribere poterit; ubi enim rei gravi-
 „tas deposcit, ut ea in debito loco cir-
 „ni, quo potest, ardore & efficacia de-
 „feratur, ibi omnis dissimulatio, aut
 „verborum ambiguitas culpabilis est,
 „ac nemini in malam partem trahi po-
 „test, si Principis solum plena libertas
 „te accedat, & sine tergiversatione id
 „exponat, quo neglecto, tanquam ex
 „infecta scaturigine nil certius, quam
 „Provinciarum ruina, armorum inie-
 „licitas, totius Regionis excidium,
 „imo & Augustissimæ prosapiae sterili-
 „tas, Deo ita permittente, pertime-
 „cenda foret. Ea sunt, quæ, Augu-
 „stissime Imperator ac clementissime
 „Domine, me impulerunt, ut meam
 „pete

„petitionem in hoc libello supplici eo Sæc.XVIII,
 „liberius exponam, quo firmiter specta- A. C. 1737.
 „ta rei æquitate, prudentia, & pieta-
 „te a prospera gravissimæ meæ petiti-
 „onis executione non modo Cæsareæ
 „suzæ Majestatis, & Augustissimæ Do-
 „mus Austriacæ terrenam atque æter-
 „nam felicitatem, sed & propriam ani-
 „mæ meæ salutem dependere, perfu-
 „asissimum habeam.

„Ut ergo propius ad rem accedam,
 „& communem necessitatem paucis
 „aperiam, declaro, nos omnes intimo
 „doloris sensu intueri, quam deploran-
 „da sorte Sacrosancta Religio Catholica,
 „extra quam nulla salus, aliquot abhinc
 „annis a primævo & antea tam auspi-
 „cato incremento in Cæsarea hac me-
 „tropoli, vicinisque locis (ut nihil di-
 „cam de aliis extra meam Dicecesin)
 „defecerit, in pluribus articulis op-
 „pressa jacuerit, & per diversæ Reli-
 „gionis incolas indies magis magisque
 „acrescentes, & immodice eis indul-
 „tas libertates non sine inexplicabili
 „omnium fidelium & Religioni Catholi-
 „cæ apprime addictorum civium & sub-
 „ditorum luctu enormiter labefactata
 „fuerit. Ingens hoc malum oppido gra-
 „ve vulnus est, illudque tota omnium
 „recte sentientium communitas eo ac-
 „erbio

O o 4

Sæc. XVIII. „erbiore mœrore perſentiscit, quo in
 A. C. 1737. „timius in eorum corda & viscera gra-
 „ſatur. ſuum venenum latius diffundit
 „& ipsis etiam adhuc ſanis membris
 „æque periculofam peſtem intentat, &
 „tandem per indifferentiam aut negle-
 „ctum illorum, qui fors remedium
 „ponere poſſent, ad ſingula ferme me-
 „menta non ſine communi horrore
 „geſcit.

„In præſentaneo hoc damno ac im-
 „minente periculo nil aliud mihi ſuper-
 „eſt, niſi ut ad tenerrimam Cæſareæ
 „ſuæ Majestatis conſcientiam, omni-
 „busque perſpectam pietatem humili-
 „me recurram, ſpe fretus, Imperato-
 „rem ac Regem re & nomine Catholi-
 „cum, atque ex Auguſtiſſima Domo Au-
 „ſtriaca ortum veræ Religionis adeo op-
 „preſſæ, & vexatæ Eccleſiæ a ſolo Chri-
 „ſto Domino inſtitutæ in ſua Metropoli
 „ac ditionibus auxiliatrices illas impen-
 „ſurum manus, quas juxta ſalutares
 „Patriæ leges ad clara Monafterienſis
 „paciſ verba omni jure ac æquitate ab
 „ipſo Domino Deo exorare ac petere
 „mearum partium eſſe cenſeo, ac ſer-
 „miter credo.

„Pro ea autem duntaxat peroro Re-
 „ligione, Auguſtiſſime Cæſar, quæ
 „jam pluribus ſæculis in Auguſtiſſima
 „Archiducali Domo Auſtriaca fuit con-
 „ſervata, contra omnes fidei hoſtium
 „incur

„incurfus propugnata, tenero affectu, Sæc. XVIII.
 „& fervido Zelo propagata, & in re- A. C. 1737.
 „motiffimis Orbis partibus ipsis etiam
 „barbaris populis implantata, & non
 „fine generoso immensorum thesauro-
 „rum ac divitiarum contemptu, bono-
 „rum vitæque jactura in suo flore ac
 „inviolata puritate ad æternam totius
 „posteritatis felicitatem ac salutem glo-
 „riofissime conservata fuit. Hæc loqu-
 „untur tot Aufriacorum Ducum edi-
 „cta, tot pretiosa Ecclesiarum ædifi-
 „cia, tot ac pene innumera privilegia
 „ac immunitates, tot severæ leges,
 „ac rigidæ sententiæ contra omnes
 „veræ Ecclesiæ adversarios pronuntia-
 „tæ, adeo, ut vere dici queat, quod
 „Augustissima hæc Domus omnem suum
 „ortum, progressum atque incremen-
 „tum, necnon uberrimam, ac dein-
 „ceps largiter sperandam benedictio-
 „nem tam Religioni Catholicæ in eo-
 „rum ditionibus inviolabiliter confer-
 „vatæ, quam filiali erga sedem Apo-
 „stolicam obedientiæ, atque affectui &
 „reverentiæ erga sanctam Matrem Ec-
 „clesiam Catholicam, necnon indele-
 „bili ac laudabilissimo Religionis Zelo
 „etiam in turbidiffimis occasionibus
 „tam in Austria quam in Hispania præ-
 „stito unice debeat. Quod autem hæc
 „non tam nitide dicta, quam solide
 O o 5 „pro-

Sæc. XVIII., probata sint, fatebitur Cæsarea sua
 A. C. 1737., „Majestas, memori mente recoleus
 „quod eius gloriosissima sub Rudol-
 „pho I. Romanorum Imperatore supra
 „suam prosperitatem mirabiliter respo-
 „rescentem & ad seros posteros Cæsa-
 „ream dignitatem per plurima sæcula
 „propagatam nulli alteri in acceptis re-
 „ferre possit, quam fidei Catholice
 „religionis Zelo, & immotæ pietati
 „erga Sanctissimum Eucharistiæ Sacra-
 „mentum: Recordabitur etiam Cæsa-
 „rea Majestas, quod Rudolphus cum
 „in Aquisgranensi ejus inauguratione
 „Imperiale sceptrum casu non fuerit in-
 „ventum, Christi in Cruce affixi ima-
 „ginem ab Altari desumpserit, alta vo-
 „ce adstantes his verbis allocutus, *Ecce*
 „*hoc Sceptro utor contra hostes Dei & Im-*
 „*perii.* Pariter Carolus V. rebus glo-
 „riosissime gestis toto orbe celebratissi-
 „mus Monarcha, dum Hispanum dia-
 „dema in Philippum II. transtulerat,
 „eidem lacrimis ubertim effusis Eccle-
 „siæ Sanctæ Dei tutelam his verbis
 „commendavit: *Si amplissimam Monar-*
 „*chiam tanto Majorum tuorum labore par-*
 „*tam retinere velis, tuis in regnis aliena*
 „*Catholica Religione nequaquam patiaris.*
 „Ferdinandus quoque II. Romanorum
 „Imperator persæpe dicere auditus est
 „*Malle se Imperio excedere cum Coniuge &*
 „*Liberis*

Liberis, & solo scipione instructum exula- Sæc. XVIII.
re, quam injuriam Deo & Ecclesie per A. C. 1737.
hæreses illatam in terris suis tolerare. „De-
„nique Leopoldus I. gloriosissimus piæ
„memoriæ Parens Majestatis vestræ his
„nequidem contentus erat, sed non
„tantum in Ratisbonensibus Imperii
„comitiis, sed etiam postea Viennæ
„coram suis Aulicis declarabat, se Re-
„ligionis causa etiam relicturum scipionem
„illum, si res ita ferret.

„Brevitatis studio prætermitto ea,
„quæ in Hispania omnes Austriacæ stir-
„pis Reges a Carolo Philippo usque ad
„Carolus II. in ipsorum ditionibus pro
„Catholicæ Religionis defensione gene-
„rose præstiterunt, ac sollicitè fidem
„Catholicam in omnibus Orientem &
„Occidentem versus transmarinis Re-
„gionibus implantare, propagare, &
„profusis etiam bonis ac sanguine pro-
„pugnare studuerunt, firmum, fixum-
„que habentes, se nolle latius per Orbem
„quam Deum & Ecclesiam Christi imperare.

„Cum igitur Cæsarea sua Majestas
„a Serenissimis hisce Monarchis descen-
„dat, & simul laudabilem horum Chri-
„stianorum Majorum pietatem, devo-
„tionem & Religionis ardorem, prout
„tot luculenta testantur monumenta,
„possideat & hæreditario velut jure in
„se

Sæc. XVIII. „se transtulerit, hinc funestas proflis
 A. C. 1737. „Religionis oppressiones in Cæsarea sua
 „Metropoli subinde emergentes pro con-
 „ruptelis & ausibus Cæsareæ suæ pi-
 „tati summopere infensis, ejusque
 „scientiæ ac voluntati recta oppositis
 „omnino habere cogor: Eo sine se-
 „pius quidem impellente officii mei le-
 „bito, maxime noxios ejusmodi abu-
 „sus Cæsareæ suæ Majestati summa fir-
 „mitate denunciare, atque aperire
 „præsumpsissem, nisi fatales rerum vi-
 „cissitudines, & funestus belli succes-
 „sus rem dissimulare, & opportuniora
 „præstolari tempora coegissent, ut
 „meam petitionem tandem cum maio-
 „ri efficacia, & magis optato successu
 „exponere valerem. Nunc vero, ubi
 „Divini Numinis clementia, discussis
 „turbarum nebulis serenior dies afful-
 „gere videtur, haud differendum cen-
 „seo, quin totius Catholici gregis no-
 „mine in tam gravi Religionis necessi-
 „tate vocem meam coram Cæsareo so-
 „lio humillime exaltem: Progressurus
 „igitur ad ponderosæ calamitatis expo-
 „sitionem, eam in sex potissimum arti-
 „culis consistere declaro.

„I. Notum est omnibus, quod jam
 „multo abhinc tempore partim occasio
 „ne indulti municipii partim sub obten-
 „to

„tu invectorum opificiorum Protestan-
 „tium familiæ Viennam tanto numero Sæc. XVIII.
 „irrepperint, ut omnia suburbia re- A. C. 1737.
 „pleta sint ejusmodi hominibus, qui
 „præfatæ tutelæ ac privilegii scuto tuti
 „cum suis uxoribus & liberis stabilem
 „sedem fixerunt, & suas negotiationes,
 „opificia, & operas palam, libere, ac
 „nemine reclamante, sicut in Prote-
 „stantium terris, exercent.

„Hi etiam non raro famulos & opi-
 „ficii Tyrones in suis officinis alunt,
 „quos vel studiose e Protestantium ter-
 „ris accersunt, vel ab hujatibus Pa-
 „rentibus Catholicis præ inopia suos li-
 „beros alendo imparibus, non sine
 „manifesto perversionis periculo, & tor-
 „pretiosarum animarum damno frau-
 „dulenter ad se eliciunt. Pari etiam
 „perversitate alios Catholicos ad sua
 „servitia assamunt, sæpe illos a Sacra-
 „mentorum frequentatione retrahunt,
 „diebus vetitis ad carniem esum com-
 „pellunt, pudenda principia, aut sal-
 „tem Catholicæ doctrinæ neglectum &
 „contemptum perniciosissimum pro vi-
 „ribus instillant. Id hujates Curati &
 „animarum Pastores tam intra quam
 „extra urbem quotidie non sine maxi-
 „mo mœrore experiuntur: His mediis
 „Protestantes, ibi tolerati, necnon &
 „Secta-

Sæc. XVIII. „Sectariorum familiæ tanto numero ex
 A. C. 1737. „crevere, ut potissimæ civiles Tribus
 „ejusmodi hominibus abundant, illos
 „que tanto numero alere teneantur,
 „ut plures Catholici cives senio attri-
 „panem ostiatim mendicare, aut om-
 „nino vix non fame perire & victum
 „exteris hujusmodi Protestantibus
 „linquere cogantur.

„Nec sine dolore percipi potest,
 „quod plures hujus Urbis Nobiles non
 „modo Lutheranos & Calvinianos fa-
 „mulos & ancillas sine minima conver-
 „sionis spe annuatim in eorum servis
 „tolerent, sed insuper eos in Oecon-
 „mos, Inspectores, hortulanos & pro-
 „suis ædibus, hortis, & prædiis con-
 „stituant, & unacum mulieribus & eo-
 „rum liberis habitandi, sedemque sta-
 „bilem figendi locum præbeant. Præ-
 „terea constat, quod in vicino oppido,
 „cui *Schwüchtæ* nomen, integra Luthe-
 „ranorum lanificum colonia confederit,
 „hique hujatum Protestantium auxilio
 „suffulti tantam sibi attribuant Religio-
 „nis libertatem, qualis tamen nec Pa-
 „triæ legibus, nec salutaribus Princi-
 „pum statutis unquam eis indulta fuit,
 „imo Austriaca Domus omni tempore
 „(prout postea pluribus demonstrabitur)

„tur) tale Religionis exercitium solem- Sæc. XVIII.
 „niter, constanter, & efficaciter secta- A. C. 1737.
 „riis denegavit; nil dicam de multis
 „emporio associatis, qui tempore, quo
 „iustissimis ex causis in hac urbe inevi-
 „tabilis negotiationis emendationem
 „suscipere necesse erat, quamvis ea
 „duntaxat diserta lege tolerati fuerint,
 „ne ullum ex exteris advocent, sed ali-
 „unde eos conducant, nihilominus ta-
 „men nunc proprias ædes, proprium-
 „que focum possident, & pro numero-
 „sis suis familiis juvenes Prædicantes,
 „& in Protestantium scholis & univer-
 „sitatibus studio conuctos alunt Com-
 „missarios, qui sub obtentu Præcepto-
 „rum, ad instituendam eorum juven-
 „tutem necessariorum libere, & sine
 „ullo impedimento in Austria degere
 „præsumunt. Profecto hæc nimis li-
 „bera nullisque cancellis circumscripta
 „horum cum Catholicis conversatio,
 „quam grave damnum Catholicis sta-
 „tibus & terris inferat, fatali prorsus
 „experimento docet vicina Salisbur-
 „gensis Archidicæcesis, in qua post se-
 „dulam plurium pagorum inquisitio-
 „nem variarum hæresum pestes latius
 „grassantes detectæ fuerant, deprehen-
 „sumque, quod per fodinarum fossi-
 „res & metallarios e Saxonia evocatos
 „primum dogmata sequiora in hos pa-
 „gos

Sæc. XVIII.

A. C. 1737.

„gos fuerint inuenta, & deinde mor
 „non modo in Salisburgensium terris
 „aucta & corroborata, sed etiam ad
 „finitimam Styriam ac Carinthiam pe
 „stifera hæc lues fuerit propagata.

„II. Inter hujus urbis Opifices
 „ciplina moralis seu ab antiquo tradita
 „opificum pia statuta penitus ferme
 „abolita sunt, eoquod Lutherani &
 „Calviniani famuli & tyrones a
 „Sectæ addictis incitati, consueta hu
 „jatum Tribuum leges spernant, Lu
 „therana & Calviniana Oratoria con
 „tra disertam inhibitionem libere fre
 „quentent, & diebus Dominicis qua
 „tuor temporum, in quibus pro veteri
 „more Missæ sacrificia & alia pietatis
 „opera, & consueti conventus exerce
 „bantur, haud amplius compareant,
 „& quamvis aliqui poenæ declinandæ
 „caussa intersint, potius tamen scanda
 „lum, quam bonum exemplum præ
 „beant, Catholicos pie adstantes in
 „eorum devotione perturbent, & ve
 „rum Dei cultum cachinnis & ludibrio
 „explodant, proin hoc pietatis opus,
 „quod velut fidei adversarios ad veri
 „tatem reducendi medium salubriter
 „excogitatum fuit, sensim abrogent,
 „& annihilent. Et si forte opificum
 „Magistri hosce discolos ad præscrip
 „tione

Sæc. XVIII.
A. C. 1737.

„disciplinæ usum minis & pœnis adi-
„gere tentant, hi nulla mora officinas
„deserant, qui omni tempore & casu a
„Protestantibus artium & opificiorum
„Magistris libere ac certo recipiuntur.

„III. In hac Urbe omnes, quotquot
„ex Protestantium grege currere aut
„reperere possunt, sine rubore & timore,
„libere ad Protestantium Legatorum
„hic agentium privata Oratoria advo-
„lant, cum tamen id severissimis Au-
„striacorum statuum edictis sit prohibi-
„tum, & tantummodo hisce Legatis
„in venerationem suorum Principum sit
„indultum, ut ipsi duntaxat cum suis
„familiis, & famulis secreto & sine stre-
„pitu suæ Religionis actus exercere
„possint, minime vero, ut omnes in
„Urbe advenas vel transeuntes, exte-
„ros, aut artifices vel opifices ad hos
„actus invitare, vel eis liberum adi-
„tum concedere, licitum esset. Id in
„Aultriacæ ditionis legibus tam severe
„cautum est, ut olim, & adhuc glorio-
„sissime Regnantibus Leopoldo I. & Jo-
„sepho I. Cæsarei Magistratus jussu an-
„te exterorum Oratorum Palatia Satel-
„lites (*) collocati fuerint, qui cun-
„ctos

(*) Uti Protestantes Nordlingæ & alibi
hodie adhuc faciunt.

Hist. Eccles. Tom. LXXV. P p

Sæc. XVIII
 A. C. 1737

„ctos ad Legatorum familiam non spe-
 „stantes ab accessu ad privata hæc ora-
 „toria arcebant: Provide vero hæc lex
 „a nemine adeo non carpi potest, cum
 „libertates ac prærogativæ Legatis ubi-
 „que jure gentium competentes inde
 „nullo pacto minuantur, sed potius il-
 „læ omnino intactæ relinquuntur: h-
 „super hucusque semper usitata liberta-
 „tum proprio arbitrio usurpatarum re-
 „strictio ac limitatio nostro præcipue
 „ævo eo magis necessaria esse videtur,
 „quo magis, cum ad Protestantium car-
 „stra singulis transeundi libertas aperta
 „sit, haud immerito timendum est, ne
 „rudiores Catholici, uti sæpius fieri
 „amat, vel ex simplicitate, vel culpa-
 „bili pruritu ad has novitates induiti,
 „a vero & Catholico Dei cultu, & Sa-
 „cro sancto Missæ Sacrificio Diebus Do-
 „minicis aut festivis, non sine maxi-
 „ma proborum offensione, & proprio
 „ac summo animarum damno avertan-
 „tur.

„IV. Dolenter quoque experimur,
 „quod nonnulli ex hisce Legatis sæpe
 „Sectæ addictos, cujuscunque demum
 „nationis, status aut Regionis sint, in
 „suum patrociniū & protectionem
 „clam in Imperiali hac Metropoli reci-
 „pere præsumant, qui tamen favor jux-
 „ta commune jus gentium non aliis

Sæc. XVIII.
A. C. 1737.

„impendi potest, quam illis, qui vel
 „immediate ad Legationem pertinent,
 „aut ad summum, proprii eorum sunt
 „subditi. Minus adhuc tolerandum (si
 „tamen verum est, prout fertur, quos-
 „dam ex hisce Legatis in publicis Con-
 „ventibus jactitasse, & non sine funda-
 „mento edixisse) quod ipsi ex Catholi-
 „cis non paucos juvenes & senes, ut-
 „riusque sexus (forte ob inopiam con-
 „scientiæ suæ immemores) ad exterarum
 „Regiones septentrionales abduxerint,
 „abs dubio non alio ex fine, nisi ut pau-
 „peres & infelices hi homines veræ fi-
 „dei, & æternæ salutis jactura suas mi-
 „serias, & vitæ necessitates redime-
 „rent, & macido pane compensarent.
 „In hoc rerum statu quis sat provide
 „præcavere poterit, quin non Prædi-
 „cantes, aut sic dicti Legatorum Pa-
 „stores contra severissimum Austriacæ
 „ditionis edictum quosdam in Urbe in-
 „firmos invisere, eosque in Catholicis
 „ædibus, sine fronte & rubore cum exi-
 „stimata sua cœna Dominica munire sæ-
 „pius præsumerent, & quod magis te-
 „merarium est, insuper in querelas e-
 „rumpere non erubescerent, si ab ejus-
 „modi ausibus per legitimos superiores
 „additis minis arcentur. Inde vero
 „præter Catholicorum offensionem in-
 „super id genus mali enascitur, quod

P p 2

„Sa-

Sæc. XVIII. „Sacerdotes Catholici ab accessu ad in-
A. C. 1737. „firmos Protestantes per sectarios hos-
 „ce Prædicantes præpediantur, cum
 „tamen per Sacerdotum monita non
 „raro antea ejusmodi homines ab ani-
 „marum interitu præservati fuerint.

„V. Reipublicæ nil magis noxium
 „est, quam libri ab Ecclesia prohibiti,
 „fidei ac bonis moribus nocivi aut sal-
 „tem de veneno maxime suspecti; &
 „tamen, Proh dolor! ejusmodi mer-
 „ces cumulativè in nostras Regiones
 „invectæ, omnes officinas & Bibliotheca-
 „cas copiosissime replent, unde evenit,
 „quod juvenus, quæ aliunde ab ex-
 „teris Regionibus non nisi vitis uberius
 „quam virtutibus locupletata reverti-
 „tur, vix alios libros evolvere digue-
 „tur, nisi in A catholicis Regionibus
 „compositi aut editi fuerint, ex quo
 „omnino sequitur, ut cum ubique ve-
 „nena ejusmodi merces ad perniciem
 „& interitum multarum millium ani-
 „marum vel palam vel clam venales
 „prostant, Christianæ doctrinæ puri-
 „tatis depravetur, corda perversis prin-
 „cipiis inficiantur, reverentia atque
 „obsequium erga Sacram Sedem labo-
 „factetur, ac integræ Regiones & Re-
 „gna a debita veneratione, affectu &
 „fidelitate sæcularium etiam legitima-
 „rum

„rum Potestatum avertantur potius, *Sæc. XVIII.*
 „quam ad illam alliciantur: Hoc ip- *A. C. 1737.*
 „sum ingens malum etiamnum Viennæ
 „sub vano necessariae eruditionis præ-
 „textu ac velamento apud omnis con-
 „ditionis homines tam libere grassatur,
 „perinde ac si scientiæ non alibi quam
 „in Lutheranis & Calvinianis libris in-
 „veniri possent, cum tamen ejusmodi
 „libri mortiferum toxicon sub virenti
 „herba velut viperarum genimen con-
 „tegant. Exigui plane fructus, quos
 „inde fors colligere datur, nullatenus
 „sanare possunt lethale vulnus, quod
 „conscientiis infligunt, & certo ac ine-
 „vitabiliter inde oritur: Præterea ejus-
 „modi libri sub speciosissimis titulis a
 „Bibliopolis & nundinatoribus eo fine
 „commendantur, ut eo facilius emp-
 „tores acquirant; nam, ut ait S. Au-
 „gustinus c. de var. q. 100. *non potest so-*
 „*la impietas proponi, quin non inveniatur*
 „*emptorem.* „Sicut ergo in omnibus pa-
 „triæ legibus, ac præsertim in nupera
 „Austriaca reformatione, præcipuum
 „primumque omnes errores & sequio-
 „ra dogmata excludendi medium fuerat
 „ejusmodi librorum prohibitio, ita gra-
 „vioris plane doloris argumentum est
 „hujus medii neglectus, cum ejusmo-
 „di librorum advectio non eo rigore,
 „Zelo ac ardore, prout par esset & rei
 P p 3 „gra-

Sæc. XVIII. „gravitas deposceret, impediatur. Do-
 A. C. 1737. „lendum quoque, quod non modo ex-
 „teri Ministri ac Legati, sed etiam in-
 „digenæ Cæsarei Consilii homines ejus-
 „modi libros eorum nominibus inscrip-
 „tos afferri curent, suaque auctoritate
 „& immunitate abutentes malum fa-
 „veant, & integras cistas & plaustra in-
 „fectis Bibliis, postillis, catechismis
 „cantionum libellis aliisque Acatoli-
 „corum scriptis & rapsodiis ^{conita}
 „furtive inveni fatagant, & vel in hac
 „urbe vel alibi inter omnis status & con-
 „ditionis homines divulgent, non alio
 „plane fine, quam ut veram, puram
 „ac Catholicam veritatem velut per cu-
 „niculos subruant. Argumento sunt
 „toties a Civitatum, pagorum & fe-
 „nium Telonariis interceptæ & in pub-
 „licum collatæ sarcinæ, & cistæ, quin
 „tamen (quantum mihi constat) Re-
 „giorum ejusmodi edictorum trans-
 „gressores condigna poena, aut pro-
 „merita reprehensione mulctati fuissent.
 „quinimo e contrario graves non raro
 „ejusmodi libros invexere; sua enim
 „præpotentia apud Aulæ Ministros tan-
 „tum effecere, ut eis libri intercepti
 „denuo restitui debuerint, sub specio-
 „so prætextu, quod illis ad munus
 „suum obeundum omnino indigerent,
 „aut

Sæc. XVIII.

A. C. 1737.

„aut quod illis cum omni circumspec-
 „tione ac sine ullo periculo uti probe
 „nosset. An vero ejusmodi Luthera-
 „ni & Calviniani libri Cæsareo Consi-
 „lio ad officii sui administrationem adeo
 „necessarii sint, non equidem discu-
 „tiam, de opposito tamen persuasus &
 „convictus sum; nec ullus unquam de-
 „monstrare poterit, ejusmodi libros
 „etiam a doctissimis sine omni periculo
 „perlegi posse; sacræ enim fidei nostræ
 „contemptus ac vilipensio, quæ aliquot
 „abhinc annis tam luculenter invaluit,
 „indeque ubique enata Religionis re-
 „rumque ad eam spectantium indiffe-
 „rentia non ab alia pululat radice, nisi
 „ex libero cum exteris a fide deviis
 „commercio, ac præsertim ex promi-
 „scuo tot librorum, scriptorumque se-
 „ctariis erroribus infectorum usu: Po-
 „namus autem, apud quosdam ejus-
 „modi librorum possessores ob singula-
 „rem eorum scientiam ac prudentiam
 „tale periculum haud esse pertimescen-
 „dum, sufficit tamen, quod plerumque
 „post eorum obitum ejusmodi libri ad
 „illorum hæredes transferantur, & ab
 „his in alios divulgentur, vendantur,
 „& subhærentur, proin ad aliorum ma-
 „nus deveniant. Hos inter dantur
 „plures, quorum scientia & prudentia
 „tanta non est, ut ea illos ab omni pe-

Sæc. XVIII. „riculo, damno, perversione aut scan-
 „dalo præmuniat: nullatenus enim ne-
 „gari potest, hodieum plures in fide
 „Catholica progenitos ac enutritos tam
 „Nobiles quam plebejos dari, qui sine
 „omni scrupulo contra expressum Ec-
 „clesiæ interdictum passim & libere pro-
 „hibitos ejusmodi libros, aut damna-
 „tis doctrinis infectos legunt, perinde
 „acsi Ecclesiæ obedire non tenerentur,
 „aut flocci haberent, etsi ad æternam
 „animæ perniciem omne Ecclesiæ ob-
 „sequium palam recusarent, cum ta-
 „men Christus claris & distinctis verbis
 „suam eis mentem declaret, dicendo:
 „*Si quis Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.*

Matth. 18.
 v. 17.

„Unicum autem necessario adden-
 „dum restat, nempe aliquot abhinc an-
 „nis ad ejusmodi libros clandestine in-
 „vehendos ultro viam apertam fuisse,
 „dum Viennæ tot Lutherani & Calvi-
 „niani Bibliopolæ fuerint recepti, ut
 „ex duodecim circiter vel tredecim vix
 „tres aut quatuor Catholicos reperire
 „sit, ceteri autem omnes aut Luthere-
 „rani aut Calvinistæ sint. Ex tot Aca-
 „demicis, tantoque numero auctis Bib-
 „liopolis, qui duntaxat ex Lipsia, Hal-
 „la, Francofordia, Norimberga & Am-
 „stello damo suas merces advebunt, quid
 „boni

Sæc. XVIII.
A. C. 1737.

„boni & utilis pro re Catholica sperari
 „poterit? præcipue cum hi per occul-
 „tas illicitasque vias, patrocínio a
 „Magnatibus exorato atque extorto
 „tuti, adulterinos, reipublicæ & Ec-
 „clesiæ Dei summopere perniciosos lib-
 „ros invehi totis viribus adlaborent.
 „Et quamvis ejusmodi Bibliopolæ sem-
 „per catalogum innoxiorum, utilium-
 „que librorum exhibeant, quotidiana
 „tamen experientia nos docet, quod in-
 „super impiorum librorum catalogos
 „separatos habeant, quos nulli sibi su-
 „specto, sed duntaxat taciturnitate sua
 „probato ostendunt, quorum tamen
 „ope pestis de manu ad manum propa-
 „gatur, & sensim Urbes & Regiones
 „damnanda hac lue inficiuntur.

„VI. Inter alias jamjam invalescen-
 „tes corruptelas denunciare cogor,
 „quod aliquo abhinc tempore ob assi-
 „dui commercii & noxiæ conversatio-
 „nis cum A catholicis habitæ pravita-
 „tem Catholicæ fidei fervor apud mul-
 „tos hujus Urbis incolas ad oculum de-
 „ferbuerit, ac evanuerit, quinimo in-
 „tra breve temporis spatium (quod
 „hucusque inauditum erat) tres vel
 „quatuor non sine maximo animi nostri
 „dolore a vera fide defecerint, quorum
 „exempli pravitas (non sublata causa)

P p 5

„certo

Sæc. XVIII „certo certius alios adhuc magis de-
 A. C. 1737. „plorandos ejusmodi casus inducet,
 „nisi, uti in aliis Provinciis, contra in-
 „fames hosce apostatas omni legum se-
 „veritate procedatur, & Sacrilegi ejus-
 „modi ausus per statutas poenas peni-
 „tus aboleantur, ac impediuntur.

„Hæc jam sunt, Clementissime
 „Domine, Augustissime Imperator, hæc
 „sunt tristitiæ nostræ argumenta, fu-
 „nesti casus & scandala, noxii, dam-
 „nandi, ac conscientiam excruciantes
 „abusus, qui aliquo abhinc tempore in
 „Cæsarea vestra Metropoli & finitimis
 „locis sensim invaluerunt, & sanctam so-
 „lamque salvificam Romano-Catholi-
 „cam Religionem luculenter labefacta-
 „runt, totque proborum Catholicorum
 „& fidelium subditorum fervorem acri-
 „ter exstimulant, eorumque corda la-
 „cerant, in aliis vero Religionis Ze-
 „lum imminuunt, ac periculosis la-
 „byrinthis involvunt: Cum autem pro-
 „priae experientiae testimonio convictus
 „sim, quod tenerrima conscientia, &
 „singularis, quo sacra Cæsarea Maje-
 „stas sua fervet, Religionis ardor pe-
 „riculosas adeo corruptelas diutius
 „minime tolerare possit, hinc ad prom-
 „pta remedia, & aggeres malo oppo-
 „nendos eo confidentius preces meas
 „peto

Sæc. XVIII.
A. C. 1737.

„perdemisse interponere præsumo, quo
 „firmiori spe ducor, æquissimam meam
 „petitionem benignis auribus excipien-
 „dam fore, eo potissimum nomine, quod
 „meis votis omnia Divina jura, com-
 „munia Imperii pacta, pacis Westpha-
 „licæ instrumentum, Provincialia to-
 „ties emanata severissima edicta, decre-
 „ta, consuetudines, statuta, & sanctio-
 „nes universali calculo suffragentur.
 „Paucis tamen memorabo posteriora
 „tempora; non ita pridem enim post
 „divulgatum Lutheri errorem ex Chri-
 „stiano mandato Cæsareæ suæ Majesta-
 „tis felicis recordationis Ferdinandi I.
 „ad hæresin ex omnibus hæreditariis
 „suis Provinciis eliminandam efficacis-
 „sima & maxime opportuna decreta &
 „consilia, die vigesima Augusti an. Christi
 „millesimo quingentesimo vigesimo 7mo,
 „& anno sequenti die vigesima octava
 „Martii & vigesima Julii fuere inita,
 „ac promulgata, per quæ Religionis
 „schismata in variis locis jamjam exor-
 „ta, fuere eradicata, & salubrium
 „ejusmodi edictorum transgressores non
 „ordinaria, sed capitali pœna damnari
 „statutum decretumque fuit: Hæc &
 „plura silentio præterire volo, unice
 „in memoriam revocans recentiora tem-
 „pora; omnibus enim notissimum est,
 „quod quamprimum Reformationi in
 „Au-

ſæc. XVIII „Austriacis terris non minus laudabile
 „A. C. 1737. „liter quam pie susceptæ datum est

„initium, salubria prorsus edicta, &
 „mandata, tam a p. m. Ferdinando
 „II. Imperatore & Cæsareæ suæ Majestatis
 „statis Proavo anno 1627. & 1631.
 „quam a Ferdinando III. Avo suo anno
 „1638. 1645. 1651. 1655. 1657.
 „puncto Religionis fuerint promulgata,
 „in quibus non modo omnes diversæ
 „Religionis incolæ, præcipue in Austria
 „Archiducatu infra Anisiam Principis
 „cipis auctoritate intra sex Menses Catho-
 „tholicam Religionem amplecti & necesse
 „cessariæ instructioni incumbere admo-
 „nebantur, sed etiam omnes sectæ peni-
 „tius exulare jussæ, abrogatæ & sub
 „severissimis pœnis interdictæ fuerunt,
 „ac denique præter paucos illos Pro-
 „testantes status, & Metropolis inco-
 „las, qui privilegiis muniti & in Cæsareis
 „literis speciatim nominati erant, nulli
 „alteri concessum indultumque fuit ad
 „A Catholicorum loca, ubi sectæ exercitium
 „toleratum esset, proficisci, certisque
 „temporibus eo contendere.

„Enimvero Protestantes in Monasteriensi
 „pace sæpius urgebant, ut in hæreditariis
 „Austriæ Provinciis liberum Religionis suæ
 „exercitium extorquerent, horum tamen
 „mollitionibus

Sæc. XVIII.
A. C. 1737.

„Cæsarei Oratores plena agendi facultate instructi semper immote, & tam firmiter sese opposuerunt, ut tandem Sueci, omnesque Augustanæ Confessioni addicti a suo proposito reslissent, & ejusmodi exercitium in Austriacis conditionibus urgere desisterent, prout manifeste patet ex ipso Instrumento Pac. Westph. Art. 5. §. 41.

„Sic etiam I. Ferdinandus II. die nona Decembris anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo secundo, & quinquagesimo primo die quarta Martii severe prohibuit, ne ullus nisi sit Romano - Catholicæ Religioni addictus vel in Urbe vel in Regione Austriaca sedem figere, aut ullo pacto stabiliter permanere præsumat. Quinimo illi A catholici subditi, qui vel patria emigraturi sint, vel jamjam emigrarunt, scriptotenus fidem suam obstringere tenebantur, se in patriam non reversuros, nisi prius ad fidem Catholicam rediissent. Ita decrevit Ferdinandus III. die decimo septimo Novembris anno reparatæ salutis millesimo sexcentesimo quinquagesimo primo.

„II. Pariter Ferdinandus II. die vigesima quarta Septembris anno 1627. & Ferdinandus III. die quarta Januarij

Sæc. XVIII. „rii anno 1652. & die decima octava
 A. C. 1737. „Septembris anno ab Incarnatione Do-

„minica supra millesimum sexcentesimo
 „quinquagesimo quinto decrevit, nul-
 „los Prædicantes aut Ludimagistros
 „A catholicos in Urbe vel in Pagis esse
 „tolerandos, secus illos, qui vel eos in-
 „troducunt, aut fovent, ad terrorem
 „aliorum severissime puniendos esse.

„III. Idem Ferdinandus III. die de-
 „cima Novembris anno Christi millesi-
 „mo sexcentesimo quinquagesimo ter-
 „tio, & Leopoldus I. die decima tertia
 „Februarii anno Domini millesimo sex-
 „centesimo sexagesimo nono statuerant,
 „illis, qui emporia erexerunt, eorum-
 „que Conjugibus A catholicis negotian-
 „di copiam haud diutius esse conceden-
 „dam, quam in illis gentilitium vidua-
 „rum ac hæredum nomen propagetur,
 „aliis vero non nisi tanquam meris fa-
 „ctoribus & Creditoribus subjecti sint.

„IV. Ferdinandus quoque Tertius
 „die quarta Januarii anno 1652. inhi-
 „bit, ne ullus privilegiis, quæ in Ur-
 „be Protestantibus indulta sunt, uti vel
 „ea sibi arrogare audeat, præter illos
 „patriæ incorporatos, quibus id vi pæ-
 „cis Monasteriensis competit; his quo-
 „que Imperator accenseri voluit illos
 „Im-

„Imperii status, qui in Cæsaris Aula Sæc. XVIII.
 „agunt, aut sunt exterorum Princi- A. C. 1737.
 „pum Oratores, Imperii Consiliarii &
 „Cæsarei Consilii Agentes, vel empo-
 „rio addicti, si tamen juxta emporii a
 „Maximiliano I. Imperatore erecti &
 „postea confirmati leges vivunt.

„V. Leopoldus I. die vigesima sexta
 „Januarii anno 1683. decrevit, ut hu-
 „jates Legati, Oratores aut Residen-
 „tes, quibus aliunde in suis ædibus
 „Oratoria erigere licet, præter suos fa-
 „mulos nulli alteri accessum præbeant:
 „Eodem quoque anno Provinciæ Ma-
 „rescallo injunctum erat, ut cum spe-
 „ciatim Lilienrothus Daniæ, & Comes
 „Oxenstirnius Sueciæ Regum Orato-
 „res necnon Persius Brandenburgicus
 „residens promiscue omnibus contra
 „expressa Cæsarum mandata ad eorum
 „Oratoria liberum accessum aperirent,
 „omnes subditos reprehenderet & sub
 „comminatione severioris supplicii ab
 „usurpata hac licentia absterreret.

„VI. Denique Ferdinandus I. die
 „duodecima Martii, Ferdinandus II.
 „die decima Aprilis anno 1628. Ferdi-
 „nandus III. die decima quarta Janua-
 „rij anno 1641. inhibuerunt, ne Secta-
 „riorum libri in patriam invehantur,
 „ven-

Sæc. XVIII.

A. C. 1737.

„vendantur vel emanantur, minus vero
 „perlegantur. Rebus ita stantibus ca-
 „pere non possum, qua ratione vel im-
 „perator, vel alteri regnanti Principi
 „imo exterae etiam Potestati vitio ver-
 „ti possit, si juxta proprias Regni leges
 „in Romano Imperio æquissime jam
 „jam receptas nullam aliam Religio-
 „nem, quam cui ipsemet additus est,
 „toleret, sed solam illam pro vera & uni-
 „ce salvifica teneat, & recipiat, quam
 „que veram, & omnino recipiendam
 „esse, ipsemet, plus nimium convic-
 „tum se sentiat. Cum autem ad re-
 „frænandum præsentaneum hoc ma-
 „lum varia media & consilia (cognit
 „enim multas invenire medicinas mal-
 „torum experimenta malorum, S.
 „Aug. Epist. 50.) suo tempore & loco
 „maturius ponderanda fuerint propo-
 „ta, hinc supplex Cæsaream suam Ma-
 „jestatem rogo ac obtestor, ut pro mea
 „& sua conscientia in tuto collocanda
 „primas curas & provida consilia sua
 „eo convertere velit, ut quanto pri-
 „us fieri poterit, Cæsarea Commis-
 „sio decernatur, & quidem ex ejusmo-
 „di Viris composita, qui nullatenus te-
 „pidi aut indifferentes, sed ea pruden-
 „tia & Zelo præditi tam grave nego-
 „tium, ubi de Dei honore & animarum
 „salute potissimum agitur, ad optatum
 „er-

„exitum deducere, & pro avertendo Sæc. XVIII.
 „ulteriori periculo & Religionis oppres- A. C. 1737.
 „sione opportuna media excogitare va-
 „lent. Agitur de re, de qua Sacræ
 „Cæsareæ Majestatis Regnorumque fe-
 „licitas, Augustissimæ Domus confer-
 „vatio & incrementum, tot animarum
 „salus, & debita cum reverentia ausim
 „dicere, mea & Cæsareæ suæ Majesta-
 „tis propria æternaque Beatitudo potif-
 „simum dependet.

„Cumque hoc Dei & Religionis ne-
 „gotium principaliter Ecclesiæ Pasto-
 „rum curam tangat, Cæsarea sua Ma-
 „jestas clementissime concedat, ut ad
 „illius executionem duo vel tres Eccle-
 „siastici a me Delegati advocentur, qui
 „adhuc enucleatius, ac fusius remedii
 „necessitatem exponant, & cuncta ad
 „Cæsareæ suæ Majestatis mentem &
 „salutarem finem promoveant. Tan-
 „dem æquissimum, juxta ac sacrosan-
 „ctum hoc negotium, meque, & totam
 „meam Diæcesin in Cæsareæ suæ Ma-
 „jestatis gratias ac favores humillime
 „commendo &c. Hæc illo ævo vox
 „erat Viennensis Archiepiscopi in Cæsa-
 „ris Aula: Imperator vero quosdam spe-
 „cialiter deputabat, qui in has Archie-
 „piscopi querelas, propositasque cor-
 „ruptelas sedulo inquirerent; hos inter
 „Hist. Eccles. Tom. LXXV Qq præ-

Sæc. XVIII præcipui erant Comes de Khevenhül-
 A. C. 1737. ler Viennensis Metropolis Gubernator
 & P. Peickard Cæsareus Concionator.

§. XXXI.

*Causa de decimis Weveldensibus ad
 Tribunal Rotæ Romanæ delata.*

Hoc item anno celebris agitabatur
 controversia de decimis. Illius
 occasio erat hæc: Jam ab aliquo tem-
 pore Guilielmus Adamus liber Baro
 de Weveld utpote (ut vocant) Hoff-
 marchialis Dominus decimas Majores
 ex frumento in Pago Siniogenfi posse-
 derat: Anno autem Domini millesimo
 septingentesimo vigesimo tertio Ioan-
 nes Schnizer præfati Pagi Parochus di-
 cto Domino litem movit super jure exi-
 gendi & percipiendi has decimas intra
 fines Parochiæ suæ: Lis utrinque con-
 testata, & causa in Consistorio Eccle-
 siastico Augustæ serio discussa, ac de-
 mum Parocho adjudicata: Igitur We-
 veldus Baro coram Reverendissima Cu-
 ria Episcopali Augustana jam tertio
 comparere jubetur, qui tamen obtine-
 dit, se salvo fidelitatis juramento præ-
 rere non posse, aliunde etiam compar-
 tionem, ac negativam litem contesta-
 tionem coram alio Judice sibi ab Electro